

Милена РАДОЈЕВИЋ

ПРОДУЦЕНТСКО ПОЗОРИШТЕ – ПРОДУКЦИЈА И ПОСТПРОДУКЦИОНИ УСЛОВИ У ЦРНОЈ ГОРИ

Част ми је да сам данас у прилици да на овако еминентном скупу учествујем и говорим на задату тему, а са неким сазнањима и искуствима из мог професионалног рада на позоришној продукцији.

И без обзира да ли ћемо данас сви констатовати чињенице, сумирати резултате, препоручити, захтијевати, кандидована тема је значајна јер ћемо, ето, коначно на респектабилном мјесту, чути и записати не баш ружичасто стање позоришног живота у Црној Гори, без чијег бољитка нема развоја ни културе па тиме ни друштва у цјелини. Зашто сматрам да вриједи подржати продуцентско позориште, да је такво позориште добро за развој ове дјелатности и управо због тога сам се одлучила да говорим о продуцентском театру и постпродукционим условима.

Продуцентско позориште је врло специфичан вид стварања представа са евидентним предностима али и са тешкоћама које у принципу немају ни национална, ни градска позоришта, која су по статусу јасно дефинисана и која дјелују по утврђеној репертоарској политици. За разлику од осталих, продуцентска позоришта, имају први и највећи проблем – обезбјеђивање новца. Нико, ни владине институције, ни невладин сектор, ни предузећа, ни установе, немају никакву обавезу према оваквим театрима, што значи да управници и продуценти, морају пронаћи начин да убиједе будућег донатора, било да је то општина, министарство или привреда. Свима треба доказати да новац уложи у, условно речено, добар културни производ и најзад да ће на неки начин од свог новца имати макар сатисфакцију да су докирили добру продукцију ако не и материјалну корист.

Други проблем је проблем статуса. Остале законом основане позоришне куће често са висине и без покрића гледају на продуцент-

ска позоришта само зато што она дјелују у оквиру неке шире установе културе или су формирана као трупе по задатку израде једне или више представа. Не кажем да је то пресудно, али у дјеловању продуцентском позоришту је потребна и помоћ и логистика и сарадња искуснијих и старијих. И коначно, највећи проблем јесте бојазан и објективна могућност, неуспјешне представе, што је увијек могуће а продуцентско позориште ради без права на грешку, без права на поправни испит, чега су репертоарска позоришта поштеђена макар у склопу важеће културне политике. На крају представа продуцентског позоришта живи искључиво од публике и благајне, са задатком чувања умјетности од комерцијализације.

Предности продуцентског позоришта у односу на репертоарска су јасне, од слободног избора текста, редитеља и осталих сарадника на пројекту. Једино у овом театру ансамбл не диктира репертоар већ обрнуто, репертоар бира ансамбл.

Само такво позориште, дакле продуцентско, могло је у Центру за културу у Тивту створити пет гледаних и награђиваних представа¹ које су праизведбе, дакле нови драмски комади, који ће бити дио драмске књижевности Црне Горе.

¹ Позоришни пројекти Центра за културу Тиват као пројекти продуцентског позоришта

ПРЕМА:

ГОДИШЊАК ПОЗОРИШТА СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ 2004/05, Стеријино позорје, Нови Сад, 2006.

Преглед активности Центра за културу Тиват 2005/06, извјештај за СО Тиват, у документацији Центра за културу Тиват

1. БОКЕШКИ Д мол

Режија: Милан Карацић

Текст: Стеван Копривица

Улоге: Андрија Милошевић, Милена Дравић, Младен Нелевић, Јелена Ђокић, Павле Илић, Бранко Илић, Дејан Ђоновић, Симо Требјешанин, Стеван Радусиновић, Ивана Мрваљевић, Весна Вујошевић.

Премјера: 08.04.2000. године

Играна 92 пута и то: Тиват, Будва, Пула, Загреб, Херцег Нови, Панчево, Беч, Бања Лука, Ужице, Подгорица, Пожаревац, Крушевац, Београд, Нови Сад, Котор...

Освојила 4 Стеријине награде и то за најбољи текст, најбоља глумица Јелена Ђокић, најбоља мушка улога Младен Нелевић, за костим Божана Јовановић

Представу видјело 46.860 гледалаца.

2. БЕТУЛА У МАЛУ ВАЛУ

Режија: Милан Караџић

Текст: Стеван Копривица

Улоге: Андрија Милошевић, Павле Илић, Бранко Илић, Симо Требјешанин, Ивана Мрваљевић, Весна Вујошевић, Тихана Ђулафић, Дубравка Вукотић, Боро Стјепановић, Борис Бранковић, Младен Нелевић, Ивона Човић.

Премјера: 16. 1. 2001. године

Играна 64 пута и то: Тиват, Пула, Загреб, Херцег Нови, Крушевац, Београд, Нови Сад, Котор, Подгорица

Освојила 1. Стеријину награду и то за најбољи сценски покрет Славка Нелевић.

Представу видјело: 26.357 гледалаца

3. INNOMINATO

Режија: Милан Караџић

Текст: Стеван Копривица

Улоге: Драган Николић, Марија Вицковић, Младен Нелевић, Боро Стјепановић, Дубравка Вукотић, Ивона Човић, Душан Ковачевић, Милутин Мима Караџић, Бранко Илић, Симо Требјешанин, Стеван Радусиновић, Ивана Мрваљевић.

Премијера: 29. 3. 2002. године

Играна 37 пута и то: Тиват, Будва, Пула, Херцег Нови, Крушевац, Београд, Нови Сад, Котор, Подгорица.

Представу видјело: 17.677 гледалаца

4. ЈЕЛЕНА САВОЈСКА

Режија: Роберт Рапоња

Текст: Нада Букилић

Улоге: Дубравка Вукотић, Андреј Шепетковски, Борис Исаковић, Андрија Милошевић, Милена Дравић, Симо Требјешанин, Ивана Мрваљевић, Ивона Човић, Бранимир-Бане Поповић, Младен Нелевић, Боро Стјепановић, Бојана Кнежевић, Весна Вујошевић, Горан Славић, Петар Бурић.

Премјера: 16. 3. 2004. године

Играна 19 пута и то: Тиват, Подгорица, Београд, Пула.

Представу видјело: 9.120 гледалаца

5. КАЊОШ

Режија: Славенко Салетовић

Текст: Даница Пајовић

Улоге: Горан Славић, Андрија Милошевић, Кристина Стевовић, Ненад Ђирић, Симо Требјешанин, Дубравка Вукотић, Младен Нелевић, Дејан Ђоновић, Стеван Радусиновић, Петар Бурић, Славко Калезић.

Премјера: 23. 7. 2006. године

Играна 3 пута и то у Тивту

Представу видјело: 2.400 гледалаца

ПОСТПРОДУКЦИЈА

Настанак позоришне представе је једна прича а њен живот, односно постпродукција је нешто сасвим друго. И ту се морам вратити основној дефиницији позоришта, шта је оно у својој бити по дефиницији. Не чине га и не могу га чинити само драматург, редитељ, глумци... Потребно је пуно ангажовање и занимања у представи и око ње, од декоратера, шминкера, гардеробера, мајстора свјетла, тона, испицијента и тако даље.

И кад их све сакупимо и кад направимо добру представу, потребна нам је и публика која ће то гледати, јер задатак позоришта је да забави, опусту, пошаље поуку и поруку.

И ако се све коцкице сложе и добијете добру представу, постпродукција и услови играња представа у Црној Гори су прича за себе. Словом и бројем у Црној Гори има три позоришта и то: сјајно опремљено ЦНП и релативно добро опремљена позоришта у Тивту и на Цетињу за играње ансамблских представа.

На овако малом простору Црне Горе, гдје у сваки град можете поћи, приказати представу и вратити се кући, морате заборавити да у другом по величини граду у Црној Гори, Никшићу, изведете ансамблску представу. Такође, морате прескочити Будву, Улцињ, Жабљак, Пљевља, Шавник, Плужине. У неким градовима можете гостовати али са својом техником у незагријаној сали, у неким градовима имате и пристојну салу и пристојно гледалиште али сцена је потпуно празна кутија, са неких љетних сцена турбо фолк је отјерао и глумце и публику. У главном граду Црне Горе, Подгорици, позоришни живот, због немања отворене сцене престаје 1. јуна и наставља се тек 15. октобра.

Зато су подаци неумољиви јер су тачни и као на длану показују суморну слику позоришних услова у Црној Гори, држави која има Факултет драмских умјетности, гдје се школују глумци, редитељи, продуценти, а који имају мало простора и услова за рад.

Центар за културу из Тивта своје представе играо је само у пет градова Црне Горе. Били смо у могућности и обавези, ради позоришта, прећи десетине хиљада километара да људима прикажемо културу и традицију Црне Горе у Бечу, Загребу, Пули, Бањалуци, Београду најмање 50 пута али нисмо били у могућности то исто урадити код куће. И то управо због лоше позоришне инфраструктуре, која једнако чини позориште колико и представа.

Шта нам је читини у ситуацији каква јесте? Повести аргументовану расправу у борба за стварање позоришне инфраструктуре, која је услов развоја позоришта у Црној Гори. Није довољно имати национални театар у Подгорици, чак је и врло опасно на тај начин централизовати ову дјелатност. Позоришни људи морају да се изборе за примјену препорука Савјете Европе о националној стратегији развоја културе државе Црне Горе у којој јасно стоји циљ оснивања градских позоришта, односно регионалних позоришта, најмање два за југ и сјевер Црне Горе. Услове за то имају једино Тиват и Бијело Поље.

Позоришни људи морају да се изборе да сцена 213 у Никшићу више не глуми театар и да тај град добије позориште, морају да се изборе у Херцег Новом да јединствена и дивна Канли кула, тај споменик културне баштине, не отвара своје капије само за *Сунчане скале*, да Бар љетну позорницу приведе намјени и да смогне снаге да измјести фолк-параде далеко од институција културе, да которска љетна сцена ради и послје Фестивала позоришта за дјецу, да Будва и поред оноликих грађевинских захвата, сазида и позориште како би макар дио своје енормно скупе али и квалитетне позоришне продукције у коју је држава Црна Гора уложила новац, приказивала и током године а не само од 10. јула до 20. августа, да Пљевља, Жабљак, и сви други добију своје позоришне сале, да Колашин, Беране, Мојковац отворе врата својих Центара за културу и за публику и за играње представа.

Даме и господо,

Вјерујем да исту или сличну причу, данас или сутра причају или ће причати, и књижевници и сликари и музејски и филмски радници у Црној Гори. Да је којим случајем неко из нашег ресорног министарства данас овдје, једини одговор на све ово био би да новца нема довољно и да се муче да то што има правилно расподјеле.

Наше питање и са овога скупа мора бити: када ће бити урађена национална стратегија развоја културе Црне Горе? Сви ми који се бавимо културом било као ствараоци, било као радници институција, свјесни смо да у сиромашној држави најмање има за културу али не боли нас мали дио него криви дио.

Шта је приоритет у култури Црне Горе?

Држава мора да отвори јавну расправу и да се и сама коначно определијели: културна баштина, позориште, филм, са чиме то можемо у свијет и чиме ћемо тај исти свијет дочекати?

За државу којој је прва стратешка грана развој туризам, а друга стратешка грана је развој културе.

Ваљда смо сви заједно превазишли причу да је култура надградња и схватили да је развој културе развој друштва у цјелини.